

רשות
העתיקות

מס' הנוהל 19.16	נוהל עבודה עם סולמות	
מס' קודם: -		
דף 1 מתוך 5	תאריך תחולה: 15/12/2010	מהדורה: 1

האחראי לביצוע הנוהל: קצין בטחון ובטיחות ברשות העתיקות, ממונה על הבטיחות ברשות, מנהלים, מנהלי אתרים (חפירה, שימור ומתקני הרשות)

הבסיס החוקי לנוהל:

חוק ארגון הפיקוח על עבודה התש"ד, 1954
תקנות הבטיחות בעבודה, עבודה בגובה, התשס"ז 2007

מסמכים הקשורים להפעלת הנוהל:

נוהל סולם קניה בניה תחזיקה ושימוש 19.31
נוהל הדרכת עובד חדש 19.1
נוהל הדרכת בטיחות 19.2

מטרת הנוהל:

הקטנת הסיכון לתאונה בעבודה ע"ג סולמות.

1. הגדרות:

- **קצין ביטחון ובטיחות (להלן: "קב"ט")** – אחראי מנהלית על כל ענייני הבטיחות ברשות.
- **הממונה על הבטיחות ברשות (להלן: "ממונה הבטיחות")** – מי שהוסמך מטעם מפקח עבודה ראשי ממשרד התמ"ת והוא בעל "אישור כשירות" תקף, ושנתמנה בידי מנהל הרשות לשמש כממונה על הבטיחות, הגהות ובריאות העובדים ברשות.
- **מנהל עבודה בחפירות ארכיאולוגיות ושימור מבנים ברשות (להלן: "מנהל עבודה באתרים ארכיאולוגיים")** – עובד רשות שעבר קורס והוסמך מטעם האגף לפיקוח על העבודה.
- **מנהל** – עובד רשות אשר תחת אחריותו עובדים והוא נושא באחריות לבטיחותם ולגהות של עובדיו.

כותב הנוהל: אבי משה, "ט.ר.ם בטיחות וגהות"	חתימת כותבת הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות	חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור: 15/12/10	

רשות
העתיקות

מס' הנוהל 19.16	נוהל עבודה עם סולמות	
מס' קודם: -		
דף 2 מתוך 5	תאריך תחולה: 15/12/2010	מהדורה: 1

- **מנהל ישיר/אתר** - אדם שמנהל קבוצת אנשים עובדי רשות או אחרים הפועלים בשרות הרשות לצורך משימה מוגדרת או תפקיד מוגדר לרבות מנהל חפירה, מנהל פרויקט שימור או מנהל במתקן רשות העתיקות.
- **תחנת עבודה** – מקום עבודתו של עובד על פי הנחיות המנהל הישיר.
- **ציוד מגן אישי** – ציוד שנועד לשימוש האישי של אדם בעבודה בדרך של לבישה, הרכבה, חבישה או נשיאה ושתוכנן במיוחד להגנתו מפני סיכון העלול לפגוע בבטיחותו או בבריאותו כמפורט בתוספת לרבות אביזרים.
- **זקף** – מוט שאליו קבועים שלבים או מדרגות.
- **אזור סכנה** – אזור מעליו עבודה בגובה ועלולים ליפול אליו חלקים כלשהם ולהסב נזק לנפש או רכוש.
- **אמצעי קשירה** – רכיב במערכת ציוד מגן אישי, המחבר את רתמת הבטיחות אל נקודת עיגון או קו עיגון של מבנה כלשהו.
- **ריתמה** – רתמה העומדת בתקן EN813 או תקן EN12277 או רתמה מלאה בעלת תקן EN361 ותקן EN358 בעלת אישור יצרן לעבודה בתליה מנקודה אמצעית.
- **נקודת עיגון** – נקודת עיגון על מבנה, בנין, תורן ולכל אתר עבודה אחר שמתבצעת עליו עבודה בגובה, ושמחבר אליה אמצעי הקשירה של העובד במערכת ציוד מגן אישי או אמצעי חיבור לרשת בטיחות, לפי העניין.
- **תעודת הכשרה** – תעודה שנותן מוסד להכשרה בהתאם לתקנות עבודה בגובה התשס"ז 2007.
- **מערכת למניעת נפילה, מערכת ריסון** – מערכת ציוד מגן אישי המיועדת למנוע את נפילת העובד מעבר לשפת בור, מבנה או משטח וכיוצא באלה.
- **מערכת בלימת נפילה** – מערכת הכוללת ציוד מגן אישי להגנה מפני נפילה מגובה שמתקיימות בה דרישות התקן לעניין זה, הכוללת רתמת גוף מלאה לבלימת נפילת של עובד, שמחוברת אליה תת-מערכת:
  1. אבטחה צרית גמישה או קשיחה עם אמצעי קשירה המחובר לקו עיגון אנכי או אופקי.
  2. בלימת נפילה מרחבית עם אמצעי קשירה המשולב בסופג אנרגיה או בולם נפילה נסוג.

כותב הנוהל: אבי משה, "ט.ר.ם בטיחות וגהות"	חתימת כותבת הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות	חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור: 15/12/10	

רשות
העתיקות

מס' הנוהל 19.16	נוהל עבודה עם סולמות	
מס' קודם: -		
דף 3 מתוך 5	תאריך תחולה: 15/12/2010	מהדורה: 1

3. בלימת נפילה גמישה עם אמצעי קשירה תקינים, אשר יחובר באמצעות סופג אנרגיה אחד.

- **שלב** – מוט הקבוע בין הזקפים והמשמש לעלייה.
- **סולם מתארך** – סולם הבנוי ממספר חלקים המאפשרים הארכתו.
- **סולם מתקפל – "A"** סולם הבנוי משני חלקים החוברים בקצה עליון של הזקפים על ידי צירים המאפשרים לפשק את משני חלקיו – כ שאין צורך להשעינו על גוף קבוע כלשהו. בעת הפישוק צורתו היא A.
- **סולם מפרקים** – סולם המשלב סולם A, אבל ניתן להשעינו על גוף יציב.
- **רגלי סולם** – החלק התחתון של הסולם
- **סולם קבוע** – סולם מתכת הקבוע למבנה – קיר מבנה בזווית 90 מעלות.
- **סולם קבוע** – סולם המעוגן והרתום למבנה קבוע.

2. כללי:

עבודות רבות ברשות העתיקות מחייבות שימוש בסולם, גם במשרדים וגם בשטחי החפירה. העבודות הנ"ל מחייבות שימוש בסולמות תקינים ותקניים, בהתאם לנדרש בתקנות הבטיחות בעבודה.

3. שיטה / אופן הפעולה:

3.1. תנאים מקדימים לביצוע עבודה:

- 3.1.1. טרם ביצוע העבודה על גבי הסולם יש לוודא אישור והסמכה של העובד לעבודה בגובה על סולם.
- 3.1.2. יש לוודא שהסולם בעל אישור בתוקף
- 3.1.3. יש לוודא שהסולם בעל תו תקן שניתן ע"י מכון המורשה לכך.
- 3.1.4. יש לוודא תקינות הסולם טרם העלייה עליו.

כותב הנוהל: אבי משה, "ט.ר.ם בטיחות וגהות"	חתימת כותבת הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות	חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור: 15/12/10	

רשות
העתיקות

מס' הנוהל 19.16	נוהל עבודה עם סולמות	
מס' קודם: -		
דף 4 מתוך 5	תאריך תחולה: 15/12/2010	מהדורה: 1

4. הצבת סולם באתר העבודה:

- 4.1 יש להציב הסולם על בסיס יציב ובאופן שווה על רגליו כדי למנוע תזוזה מקרית.
- 4.2 בטרם השימוש בסולם יש לוודא שהוא מובטח מפני החלקה או נפילה.
- 4.3 במקרים הבאים ייתמך הסולם בידי עובד נוסף:
  - 4.3.1 סולם שגובהו עד 6 מטרים והוא משמש למעבר בין מפלסים.
  - 4.3.2 עד לעיגון הסולם לנקודה יציבה.
  - 4.3.3 באין אפשרות להניח את הסולם באופן יציב.
  - 4.3.4 בעת עבודה במקום בו קיים חשש להיתקלות בסולם.
  - 4.3.5 בכל עבודה אשר בה לדעת המבצע, או מנהל האתר, קיים חשש ליציבות הסולם.

5. שימוש בסולם מטלטל:

- 5.1 עלייה וירידה בסולם תבוצע כאשר הפנים מופנים כלפי הסולם.
- 5.2 הסולם יוצב במקום ישר ויושען על דבר מה יציב, באופן שלא יאפשר תזוזה בעת השימוש בו.
- 5.3 הסולם יועמד בשיפוע של 1 אופקי ל-4 אנכי, וינקטו אמצעים נאותים למניעת התהפכות או החלקה.
- 5.4 סולם המקשר בין משטחי העבודה בגובה של עד 6 מ':
  - 5.4.1 על הסולם להיות גבוה ב-1 מ' לפחות, משפת המפלס העליון, כך תתאפשר אחיזה טובה במהלך המעבר מהסולם למפלס האחר.
  - 5.4.2 טיפוס ע"ג סולם ללא שימוש בצידוד מגן אישי מותר, ובתנאי שהטיפוס יעשה מנקודה אחת יציבה לשנייה יציבה, אחרת שימוש בצידוד מגן אישי ועגינה לנק' יציבה חובה. בכל מקרה הסולם יהיה מעוגן בחלקו העליון לנקודה יציבה.
- 5.5 בעת עלייה או ירידה יש לאחוז בשתי הידיים לסרוגין בשלבי הסולם.
- 5.6 בעת עלייה או ירידה יהיו הידיים חופשיות לאחוז בשלבי הסולם.

כותב הנוהל: אבי משה, "ט.ר.ם בטיחות וגהות"	חתימת כותבת הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות	חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור: 15/12/10	

רשות
העתיקות

מס' הנוהל 19.16	נוהל עבודה עם סולמות	
מס' קודם: -		
דף 5 מתוך 5	תאריך תחולה: 15/12/2010	מהדורה: 1

5.7. על הסולם יימצא רק עובד אחד בעת ובעונה אחת.

5.8. אין לעלות גבוה יותר משלב שלישי מקצה הסולם.

5.9. עבודה מתחת לסולם ועל הסולם מחייבת חבישת קסדת מגן.

5.10. עבודה על סולם שגובהו מ- 2 מ' ועד 4.5 מ' ואשר מתבצעת עליו עבודה ממושכת או הדורשת הפעלת כח, הטיית גוף ביותר מ- 45 מעלות או עבודה ממושכת, מחייבת שימוש ברמת בטיחות ועגינה לנק' יציבה.

5.11. בעבודה בסולם מעל 4.5 מ' חובה שימוש ברמת ועגינה לנק' יציבה.

6. עבודה על סולם קבוע למבנה:

6.1. תנאי לעבודה על סולם קבוע הינו חוזק ויציבות הסולם – בטרם שימוש יש לבדוק באם הסולם יציב ונקודות הקיבוע לקיר אינן רופפות.

6.2. במקרה בו אין מותקנת חופת מגן בסולם חובה שימוש ברמת ואמצעי למניעת נפילה.

6.3. מקרים בהם מותקנת חופת מגן בסולם שגובהו אינו עולה על 10 מ', ניתן לעלות ללא שימוש באמצעי מניעת נפילה.

7. מגבלות החלות על העובד בעת שימוש בסולם:

7.1. אין לבצע כל תיקון בסולם, תיקון סולם יעשה ע"י גורם המוסמך לכך בלבד.

7.2. אין לזרוק כלים, ציוד וכיו"ב מהסולם לקרקע ומהקרקע אל העובד הנמצא על הסולם.

7.3. חל איסור תנועה עם סולם כאשר העובד נמצא על הסולם.

כותב הנוהל: אבי משה, "ט.ר.ם בטיחות וגהות" חתימת כותבת הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור: 15/12/10